

Nieuwsbrief december 2016

Gezondheidsonderzoek gebruik gevaarlijke stoffen bij Defensie; POMS, chroom-6 en CARC

In dit nummer

-
- Resultaten: eerst algemene informatie
 - Waar zijn de eerste resultaten te vinden?
 - Welke resultaten zijn wanneer te verwachten?

 - Resultaten: Defensie-specifiek
 - Welke resultaten zijn wanneer te verwachten?

 - Uitbreiding van het onderzoek

 - Individuele benadering en groepsbenadering voor het bepalen van het extra gezondheidsrisico
 - Toelichting groepsbenadering
 - Toelichting individuele benadering

Het RIVM coördineert het zogenaamde historische onderzoek naar het werken met chroomhoudende verf en CARC door (ex-)medewerkers van Defensie en wat dit kan betekenen voor hun gezondheid.

Het gehele onderzoek over chroom-6 en CARC bestaat uit verschillende onderdelen, de deelonderzoeken. In de deelonderzoeken worden de verschillende vragen van (ex-)medewerkers onderzocht en beantwoord. De vragen zijn onderverdeeld in twee categorieën:

1. Algemene vragen, en
2. Defensie-specifieke vragen, over het werken in het verleden met deze stoffen bij Defensie.

De algemene vragen zullen eerst beantwoord worden. Deze informatie is nodig om de antwoorden op de Defensie-specifieke vragen te kunnen begrijpen. Bovendien zijn deze vragen vaak sneller te beantwoorden, zodat de vraagstellers niet onnodig langer op antwoorden hoeven te wachten.

Het onderzoek dat nu wordt uitgevoerd richt zich op chroom-6 op de POMS-locaties.

Resultaten: eerst algemene informatie

Waar zijn de eerste resultaten te vinden?

Zoals stond in de vorige nieuwsbrief zijn de eerste algemene vragen inmiddels beantwoord. Het gaat om vragen zoals "Wat is Chroom6?", "Hoe kun je met Chroom6 in contact komen?" en "Wat doet het lichaam met Chroom6?" (vanuit het deelonderzoek: "Algemene vragen chroom-6 en CARC").

De antwoorden kunt u hier vinden:

- In de *informatiebrochure: Wat is chroom-6?*
 - In de *animatievideo: Wat is er in de wetenschap bekend over chroom-6?*
- > Wilt u weten welke vragen precies beantwoord zijn in de brochure en video? Het gaat om de vragen in paragraaf 3.1 van het *deelonderzoeksplan*.

Welke resultaten zijn wanneer te verwachten?

Op dit moment wordt gewerkt aan de beantwoording van de vraag welke ziekten wetenschappelijk verband hebben met chroom-6. Daarvoor werkt het RIVM samen met experts van allerlei andere organisaties en de inhoudelijke klankbordgroep.

In het voorjaar van 2017 zullen de algemene vragen worden beantwoord over medische testen en onderzoek, bijvoorbeeld hoe chroom-6 in het lichaam aangetoond kan worden.

In diezelfde periode worden de antwoorden op algemene juridische vragen gepubliceerd. Hierbij zal algemene informatie worden gegeven die (ex-)medewerkers nodig zouden kunnen hebben voor een juridisch traject.

- > Meer informatie over deze deelonderzoeken, kunt u vinden op de *RIVM-website*.

Resultaten: Defensie-specifiek

Welke resultaten zijn wanneer te verwachten?

De Defensie-specifieke vragen over wat er op het werk gebeurd is, worden daarna in voorjaar van 2017 beantwoord. Het gaat daarbij om hoe de medische zorg voor en bescherming van het POMS-personeel was. De antwoorden op vragen over de blootstelling van POMS-medewerkers aan chroom-6 en wat het extra risico op groepsniveau is voor hun gezondheid, komen naar verwachting na zomer van 2017 beschikbaar.

- > Meer informatie over deze deelonderzoeken, kunt u vinden op de *RIVM-website*.

Tijdslijn

De tijdslijn van het onderzoek naar chroom-6 op de POMS-locaties is dus:

Voorjaar 2017

Algemene vragen

- **Algemene vragen medische testen/onderzoek**
Antwoord geven op de vraag of blootstelling aan chroom-6 kan worden aangetoond in het lichaam. Ook wordt antwoord gegeven op de vraag of en hoe aan te tonen is dat een bepaald gezondheidsprobleem het gevolg kan zijn van blootstelling aan chroom-6.

- **Aansprakelijkheid**

Beschrijft de juridische informatie die nodig is om tot een oordeel te komen over de aansprakelijkheid. Dit deelonderzoek doet zelf geen uitspraak over de eventuele aansprakelijkheid van Defensie. Het resultaat zal geen individuele antwoorden bevatten, maar geeft een beschrijving van de algemene juridische situatie.

Defensie-specifieke vragen

- **Normen en recht op bescherming**

Inzicht geven in de toepassing en handhaving van wet- en regelgeving voor het gebruik van chroom-6 en CARC op de POMS-locaties.

- **Medische zorg voor (ex-)medewerkers**

Toetsing of in de medische zorg voor (ex-)medewerkers van de POMS-locaties voldoende rekening is gehouden met het risico van het werken met chroom-6 en CARC.

Na zomer 2017

Defensie-specifieke vragen

- **Blootstelling aan chroom-6**

Het in kaart brengen van de blootstelling aan chroom-6 van (ex-)medewerkers van de POMS-locaties.

- **Risicobeoordeling op groepsniveau**

Onderzoeken of de door (ex-)medewerkers gerapporteerde gezondheidsproblemen veroorzaakt kunnen zijn door blootstelling aan chroom-6 tijdens werkzaamheden op de POMS-locaties.

- **Inventarisatie van gezondheidsaandoeningen onder (ex-) POMS medewerkers**

Onderzoek naar hoe vaak ziektes en gezondheidsaandoeningen bij (ex-)medewerkers van de POMS-locaties zijn opgetreden.

Deze deelonderzoeken lopen al enige tijd, maar vanwege hun complexiteit en grootte is er meer tijd nodig om dit zorgvuldig te onderzoeken.

Het totale resultaat op groepsniveau is naar verwachting gereed na de zomer van 2017.

Uitbreiding van het onderzoek

De Paritaire Commissie heeft in 2015 besloten dat het onderzoek zich eerst zou richten op het onderzoek naar chroom-6 op de POMS-locaties. Dit was effectiever voor het onderzoek en de volgorde van de onderzoeksopdrachten. De Paritaire Commissie heeft in oktober 2016 de Minister van Defensie geadviseerd om het RIVM onderzoek uit te breiden naar:

- onderzoek naar Chroom-6 op andere Defensie locaties;
- onderzoek naar CARC op POMS locaties.

De Minister van Defensie heeft het advies van de Paritaire Commissie in november 2016 overgenomen.

De gegevens die uit het onderzoek naar chroom-6 op de POMS-locaties naar voren komen, zullen ook bruikbaar zijn voor deze uitbreidingen. De verwachting is dat de Paritaire Commissie begin 2017 zal vaststellen welke andere Defensie locaties worden onderzocht.

- > Het uitgebreide advies van de Paritaire Commissie kunt u ook nalezen in de *Brief van de Paritaire Commissie met advies uitbreiding Chroom-6 onderzoek*.
- > De globale opzet van de uitbreidingen van het onderzoek kunt u lezen in *Bijlage 1* en *Bijlage 2* bij de brief van de Paritaire Commissie
- > De reactie van de Minister van Defensie op het advies van de Paritaire Commissie kunt u nalezen in de *Kamerbrief van 15 november*.
- > Meer informatie over de Paritaire Commissie vindt u op de website van het *Informatiepunt Chroom-6 en CARC*.

Individuele benadering en groepsbenadering voor het bepalen van het extra gezondheidsrisico

Het RIVM wordt vaak gevraagd naar het verschil tussen een individueel onderzoek en een groepsonderzoek voor het bepalen van het extra gezondheidsrisico. Voor het “Gezondheidsonderzoek gebruik gevaarlijke stoffen bij Defensie; POMS, chroom-6 en CARC” gebruiken we de groepsbenadering. Maar waarom kiezen we hiervoor en wat houdt dit precies in?

Toelichting groepsbenadering

Bij een groepsbenadering kijken we hoe veel vaker bepaalde ziekten kunnen voorkomen in een groep die in het verleden is blootgesteld aan bijvoorbeeld chroom-6 en CARC ten opzichte van een “gewone” groep mensen. Een voordeel is dat het risico voor alle mensen wordt beoordeeld en niet alleen van de mensen die ziek zijn. Uit dit onderzoek zal komen hoe aannemelijk het is op groepsniveau dat gezondheidsproblemen van (ex-)medewerkers komen door blootstelling aan chroom-6 bij Defensie.

Toelichting individuele benadering

Met een individuele benadering wordt bekeken hoe waarschijnlijk het is dat de ziekte van een specifiek persoon het gevolg is van blootstelling aan een gevaarlijke stof. De persoon is dus al ziek en het doel is om de mogelijke oorzaak van deze ziekte te achterhalen. Alle mogelijke oorzaken en de blootstelling worden onderzocht; zoals de hoogte en duur van de blootstelling op het werk en thuis, blootstelling aan andere gevaarlijke stoffen, leefstijlfactoren (zoals roken en drinken) en genetische aanleg (zit het in de familie). Op basis van deze uitgebreide persoonlijke beoordeling kan worden bepaald hoe waarschijnlijk het is dat de ziekte is veroorzaakt door de blootstelling op een bepaald moment.

Met de resultaten uit het groepsonderzoek kan worden gekeken of aanvullend individueel onderzoek zinvol is. Bovendien kan het individuele onderzoek gericht worden uitgevoerd, omdat in het groepsonderzoek al belangrijke vragen zijn beantwoord.

- > Het verschil tussen een groepsbenadering en individuele benadering wordt ook uitgelegd in de *animatievideo: Beoordeling gezondheidsrisico's van gevaarlijke stoffen: groepsbeoordeling en individuele beoordeling*.

Contactgegevens Informatiepunt Chroom-6 en CARC bij het CAOP

E-mail: infoc6&carc@caop.nl
Telefoon: 070 376 54 76
Website: www.informatiepuntchroom6.nl

De openingstijden van het Informatiepunt zijn van maandag tot en met vrijdag tussen 9.00 en 17.00 uur.

Dit is een uitgave van:

Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
Postbus 1 | 3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl

december 2016

De zorg voor morgen begint vandaag